

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

DLA GMINY PARADYŻ

NA LATA 2013 – 2015

I. WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Paradyż określa zakres działania w obszarze wzmocnienia środowisk lokalnych, wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań, mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie. Program odpowiada na potrzebę integracji wspólnot – środowisk lokalnych. Podejmowane działania mają na celu wzmocnienie podmiotowości mieszkańców oraz ich wspólnot, jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych, takich jak m.in.:

- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015,
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski,
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013,
- Narodowa Strategia Spójności,
- Narodowa Strategia Rozwoju na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013,

Przyjęte w programie koncepcje są także zgodne z zapisami ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. W wyżej wymienionych dokumentach zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz instytucji i organizacji działających w ramach i na rzecz społeczności. Wykorzystanie kapitału ludzkiego, zasobów, potencjału, umiejętności i wiedzy, jaką dysponują zarówno indywidualne osoby ale także społeczności jako całość, pozwoli na

wprowadzenie oczekiwanych zmian w otoczeniu. Umożliwi wprowadzanie nowych rozwiązań wskazanych i akceptowanych przez członków społeczności, których dany problem dotyczy, co podniesie skuteczność i efektywność tych działań.

Program Aktywności Lokalnej stanowi uzupełnienie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Paradyż na lata 2008 – 2015”. W Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Paradyż na lata 2008 – 2015 jako ważny problem odnotowano „Pogłębiający się obszar ubóstwa, który stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych”. Jako cel strategiczny zapis: „Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego”, zaś jako cele szczegółowe m.in. działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych, wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Program Aktywności Lokalnej pozwoli na realizację działań umożliwiających udzielanie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania lub miejscu pracy, w samoorganizowaniu się i podejmowaniu przez nich wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (wyłączenia z życia społecznego) poszczególnych osób i grup społecznych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym m.in.: osobom długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym, rodzinom niezaradnym życiowo, rodzinom dysfunkcyjnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, osobom bezdomnym, uzależnionym, opuszczającym zakłady karne i placówki penitencjarne, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, dzieciom i młodzieży wychowującym się w zastępczych formach opieki, przedstawicielom mniejszości narodowej i etnicznej.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z w/w dokumentami powinny być ukierunkowane na:

- ograniczenie obszarów skrajnego ubóstwa,
- rozbudowanie świadczeń wspierających aktywność,
- promocję działań prospołecznych,
- wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mieszkańców miasta, w szczególności klientów pomocy społecznej,
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego,

- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów,
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego takimi, jak:

1. Zasada samopomocy, która przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych, zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada pomocniczości, która oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb z zastrzeżeniem, że w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
3. Zasada partycypacji, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
4. Zasada samorządności stanowiąca realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz do tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
5. Zasada dobra wspólnego przejawiająca się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
6. Zasada wielosektorowości polegająca na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Program Aktywności Lokalnej kładzie nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych, siły zewnętrzne (władze samorządowe) natomiast winny wspierać i wzmacniać ten potencjał oraz tworzyć warunki sprzyjające jego rozwojowi.

Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013- Priorytet VII „Promocja integracji Społecznej”

mogą opracowywać projekty systemowe i pozyskiwać środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z narzędzi, które mogą być wykorzystane do realizacji projektu systemowego są programy aktywności lokalnej wzorowane na modelu centrum aktywności lokalnej.

Podstawą prawną programu jest art. 110 ust. 10 lub art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie, z którym Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

II. CELE PROGRAMU

Cel ogólny programu

Celem nadrzędnym Programu Aktywności Lokalnej jest realizowanie polityki integracji społecznej poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej.
2. Wsparcie postaw obywatelskich poprzez zwiększenie kompetencji społecznych.
3. Promocja działań prospołecznych, edukacja oraz dostęp do informacji o uprawnieniach.
4. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
5. Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.
6. Poprawa funkcjonowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III. MIEJSCE I ZAKRES PROGRAMU

1. Program realizowany będzie na terenie Gminy Paradyż.
2. Czas realizacji programu : lata 2013– 2018.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego.
2. Wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i społecznych.
3. Angażowanie i aktywizowanie lokalnej społeczności.
4. Kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do ich otoczenia.

V. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE

Program skierowany jest do:

- 1) członków społeczności lokalnych,
- 2) osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 3) otoczenia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 4) innych grup i środowisk funkcjonujących na terenie gminy, zgodnie z diagnozą społeczną i rozeznaniem potrzeb.

VI. KIERUNKI I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. W ramach programu realizowane będą następujące działania:

- a) promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- b) współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
- c) wspieranie lokalnych inicjatyw,
- d) wspieranie lokalnych liderów,
- e) umożliwienie dostępu do informacji i konsultacji,
- f) organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych,
- g) tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie,
- h) badanie potrzeb i problemów mieszkańców,
- i) poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw z innych źródeł niż dochody gminy,
- j) aktywizacja, integracja i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- lk) organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
- m) inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

2. Program ma charakter otwarty i w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku lokalnym będą uruchomiane podprogramy skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych.

VII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się zastosowanie między innymi:

- 1) środowiskowej pracy socjalnej – tj. działań realizowanych przez pracowników socjalnych, mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do

funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

2) instrumentów aktywnej integracji – tj. instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, których katalog zawarty jest w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych ośrodków pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,

3) działań o charakterze środowiskowym – inicjatyw integracyjnych obejmujących między innymi; badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania i konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych oraz zwiększenie ich aktywności.
2. Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.
3. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów.
4. Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
5. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy.
6. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności mieszkańców za procesy w niej zachodzące.
7. Powstanie lokalnych grup działania, nowych organizacji pozarządowych i inicjatyw wolontarystycznych.
8. Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności.
9. Zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego.
10. Poprawa funkcjonowania osób wykluczonych społecznie.
11. Stały monitoring potrzeb środowiska społecznego.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami zadań programu są:

- Wójt Gminy,
- Rada Gminy,
- Urząd Gminy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- szkoły
- Policja, OSP,
- organizacje pozarządowe, związki, stowarzyszenia, fundacje, koła gospodyń wiejskich, itp.
- parafia

- społeczność lokalne,
- przedsiębiorcy lokalni, zakłady pracy,
- inne instytucje działające w środowisku.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawowe źródła finansowania programu aktywności lokalnej:

- środki własne gminy,
- dotacje,
- środki unijne, w tym w ramach projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2013 – 2015 przewidzianych dla ośrodków pomocy społecznej,
- sponsorzy,
- środki własne podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,
- inne zewnętrzne źródła.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Celem będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy. Ponadto corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji podprogramów realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej, które zostaną przedstawione Wójtowi Gminy. Po zakończeniu realizacji programu aktywności lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Zostanie dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz osiągniętych rezultatów.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Andrzej Warkiewicz